

Створення, охорона, захист і комерціалізація об'єктів права інтелектуальної власності:  
матеріали VII Всеукраїнської науково-практичної конференції з міжнародною участю,  
присвяченої Міжнародному дню інтелектуальної власності.  
(м. Київ, 26 квітня 2024 р.): ел. збірник. Київ: КПІ ім. Ігоря Сікорського, 2024

УДК 347.77

## **ОСОБЛИВОСТІ ПРАВОВОЇ ОХОРОНИ ГЕОГРАФІЧНИХ ЗАЗНАЧЕНЬ В УКРАЇНІ**

**А.Ю. Гаврушкевич**

к.т.н., доцент кафедри конструювання машин КПІ ім. Ігоря Сікорського

ORCID- 0000-0001-9275-0711

**В.Р. Ляшук**

Студентка кафедри конструювання машин КПІ ім. Ігоря Сікорського

## **FEATURES OF LEGAL PROTECTION OF GEOGRAPHICAL INDICATIONS IN UKRAINE**

**A.Y. Havrushkevych**

Ph.D, Associate Professor of the Department of MACHINE DESIGN of National  
Technical University of Ukraine “Igor Sikorsky Kyiv Polytechnic Institute”

ORCID - 0000-0001-9275-0711

**V.R. Liashuk**

student of the Department of MACHINE DESIGN of National Technical University  
of Ukraine “Igor Sikorsky Kyiv Polytechnic Institute”

***Анотація.** Актуальність теми географічних зазначень зумовлена очікуванням і неодмінним настанням нашої Перемоги, а з нею і популяризацією України у світі та необхідністю виходу продукції українських виробників на світовий ринок. Ця робота є продовженням циклу досліджень стану правової охорони географічних зазначень в Україні та світі.*

***Ключові слова.** Інтелектуальна власність, географічне зазначення, кваліфіковані зазначення походження товарів, Укрпатент, бази даних, міжнародні договори.*

Створення, охорона, захист і комерціалізація об'єктів права інтелектуальної власності:  
матеріали VII Всеукраїнської науково-практичної конференції з міжнародною участю,  
присвяченої Міжнародному дню інтелектуальної власності.  
(м. Київ, 26 квітня 2024 р.): ел. збірник. Київ: КПІ ім. Ігоря Сікорського, 2024

**Annotation:** *The relevance of this topic is due to the expectation and inevitable arrival of our Victory, and with it the popularization of Ukraine in the world and the need to release the products of Ukrainian manufacturers to the world market. This work is a continuation of the research cycle of the state of legal protection of geographical indications in Ukraine and the world.*

**Key words:** *Intellectual property, geographical indication, qualified indications of the origin of goods, Ukrpatent, database, international agreements.*

В Законі України «Про правову охорону географічних зазначень» [1, ст.1] є чітке визначення термінів «географічне зазначення», «географічне місце», «назва місця походження товару», які немає сенсу повторювати в цій роботі, через неодноразове цитування.

На даний час згідно Закону України [1] існує термін «географічне зазначення» та його вид «назва місця походження». Саме географічні зазначення (далі ГЗ) є об'єктом даного дослідження.

Правова охорона ГЗ надається на підставі їх реєстрації [1, ст.6] або відповідно до міжнародних договорів України і «діє безстроково, за винятком випадків дострокового припинення дії реєстрації ГЗ»[1, ст.21]. А право на держреєстрацію ГЗ мають виробники або об'єднання виробників, інші особи, визначені законом.

Обсяг правової охорони ГЗ визначається характеристиками товару і межами географічного місця його походження, зазначеними у Реєстрі [1, ст.6].

Законодавство України щодо географічних зазначень та їх про правову охорону складається із низки Законів України «Про правову охорону географічних зазначень» [1]; [«Про захист від недобросовісної конкуренції»](#)[2];«Про охорону прав на знаки товарів і послуг»[3];[«Про захист прав споживачів»](#)[4];[«Про рекламу»](#)[5];«Про особливості правової охорони географічних зазначень для сільськогосподарської продукції та харчових продуктів, захист прав та застосування схем якості, включаючи традиційні гарантовані особливості для

Створення, охорона, захист і комерціалізація об'єктів права інтелектуальної власності:  
матеріали VII Всеукраїнської науково-практичної конференції з міжнародною участю,  
присвяченої Міжнародному дню інтелектуальної власності.  
(м. Київ, 26 квітня 2024 р.): ел. збірник. Київ: КПІ ім. Ігоря Сікорського, 2024

сільськогосподарської продукції та харчових продуктів» [6]; про географічні зазначення спиртних напоїв законів[7] (вступить в силу з кінця цього року), що регулюють підготовку до реєстрації, використання та захист ГЗ щодо сільськогосподарської продукції, харчових продуктів, вин, ароматизованих винних продуктів, спиртних напоїв, а також контроль щодо таких географічних зазначень, та інших нормативно-правових актів.

Окрім законів України, які стосуються ГЗ, положення про ГЗ наявні в низці міжнародних угод, які адмініструються:

- Всесвітньою організацією інтелектуальної власності (ВОІВ), а саме «Паризька конвенція про охорону промислової власності» (Україна приєдналася у 1991 році); «Мадридська угода про недопущення неправдивих або таких, що вводять в оману, зазначень походження товарів» (Україна станом 09.04.2024р. не приєдналася); «Лісабонська угода про охорону найменувань місць походження та їхньої міжнародної реєстрації» (Україна станом 09.04.2024р. не приєдналася);

- Світовою організацією торгівлі - «Угода про торговельні аспекти прав інтелектуальної власності», часто TRIPS, ТРІПС;

- Радою Європейського Союзу- «Угода про асоціацію між Україною, з однієї сторони, та Європейським Союзом, Європейським співтовариством з атомної енергії і їхніми державами-членами, з іншої сторони» (Угода про асоціацію).

На сайті Укрпатенту нещодавно створеного УкрНОІВІ представлена база даних «Відомості державного реєстру України назв в місць походження та географічних зазначень походження товарів і прав на використання зареєстрованих кваліфікованих зазначень походження товарів (КЗПТ)»[8], хоча зазначений термін відсутній в діючій редакції Закону.

В даній базі даних представлено відомості державного реєстру України назв місць походження та географічних зазначень походження товарів і прав на

використання зареєстрованих кваліфікованих зазначень походження товарів у форматі PDF з частковими елементами пошуку за розділами:

1. Відомості про реєстрацію ГЗ:

1.1. Відомості про реєстрацію КЗПТ. Станом на 09.04.2024р. громадяни України та інших країн отримали 42 реєстрації товарів.

1.2. Відомості про реєстрацію права на використання зареєстрованих КЗПТ. Станом на 09.04.2024р отримано 20 реєстрацій.

2. ГЗ (КЗПТ) Європейського Союзу, які охороняє Україна відповідно до Угоди про асоціацію [12].

Проаналізувавши інформацію щодо зареєстрованих ГЗ (а їх всього 8), яка представлена на сайті Укрпатенту, варто відзначити, що остання реєстрація ГЗ в Україні відбулася у 2021 році для товару «вино» (три реєстрації, країна походження Італія).

Серед українських товарів, які отримали охорону як ГЗ в Україні у 2020 році є як харчова так і нехарчова продукція: «Петриківський розпис» на сувенірну продукцію, столовий посуд, товари широкого вжитку; «Кролевецькі рушники» на рушники, скатертини, серветки, фартухи, панно; «Мелітопольська черешня» та «Гуцульська коров'яча бринза».

В 2020 році деякі інтернет-джерела повідомляли про реєстрацію географічного зазначення «Херсонський кавун» громадською спілкою «Асоціація виробників Херсонського кавуна». Підтвердження цього факту в базах даних Укрпатенту щодо КЗПТ та торговельних марок на даний час відсутнє.

Тоді як для товару «Мелітопольська черешня» отримала реєстрацію одна торговельна марка. Заявником є Товариство з обмеженою відповідальністю Виробничо-комерційна фірма «Мелітопольська черешня», ще з 2012 по 2018 рік було подано чотири заявки на реєстрацію, але на стадії кваліфікаційної експертизи або встановлення дати подання відмовлено в реєстрації таких торговельних марок.

Створення, охорона, захист і комерціалізація об'єктів права інтелектуальної власності:  
матеріали VII Всеукраїнської науково-практичної конференції з міжнародною участю,  
присвяченої Міжнародному дню інтелектуальної власності.  
(м. Київ, 26 квітня 2024 р.): ел. збірник. Київ: КПІ ім. Ігоря Сікорського, 2024

Нажаль, зараз через війну на ниві реєстрації ГЗ, як і інших об'єктів інтелектуальної власності в Україні відчувається певне затишшя. Після нашої Перемоги українські товари стануть популярними у світі та реєстрація ГЗ активізується, але за умов просування зазначень на державному рівні.

Тому українські товари мають потенціал стати відомими, після того, як в Україні врешті змінився Закон [1] та з'явилися Закони щодо систем якості продукції харчування [6] та спиртних напоїв [7], що невдовзі вступить в дію.

20 вересня 2023 року затверджено Наказ Міністерства аграрної політики та продовольства України «Про затвердження національних символів для сільськогосподарської продукції та харчових продуктів із зареєстрованими назвами місця походження товару, географічними зазначеннями, традиційними гарантованими особливостями, а також Правил та Вимог до них» № 1692, згідно якого затверджені національні символи для сільськогосподарської продукції та харчових продуктів (рис.).



Мал. Національні символи для сільськогосподарської продукції та харчових продуктів із зареєстрованими назвами місця походження товару НМП (а), географічними зазначеннями ГЗ (б), традиційними гарантованими особливостями ТГО (в).

В якості висновку відзначимо:

1. На сайті Укрпатенту назва «Відомості державного реєстру України назв місць походження та географічних зазначень походження товарів і прав на використання зареєстрованих кваліфікованих зазначень походження товарів (КЗПТ)» станом на 09.04.2024р. представлена у вигляді списку, що викликає

Створення, охорона, захист і комерціалізація об'єктів права інтелектуальної власності:  
матеріали VII Всеукраїнської науково-практичної конференції з міжнародною участю,  
присвяченої Міжнародному дню інтелектуальної власності.  
(м. Київ, 26 квітня 2024 р.): ел. збірник. Київ: КПІ ім. Ігоря Сікорського, 2024

незручності при пошуку. Також ускладнений пошук у базі України ГЗ Європейського союзу за угодою про асоціацію через відсутність можливості пошуку за Ніщцькою класифікацією.

2. Позитивним є факт затвердження національних символів для сільськогосподарської продукції та харчових продуктів за аналогом продукції Євросоюзу, а наступним кроком мають бути символи для спиртних напоїв(після набуття чинності відповідного закону).

### Література

1. Про правову охорону географічних зазначень : Закон України від 16.06.1999 р. № 752-XIV : станом на 31 груд. 2023 р.  
URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/752-14#Text> (дата звернення: 09.04.2024).

2. Про захист від недобросовісної конкуренції : Закон України від 07.06.1996 р. № 236/96-ВР : станом на 16 жовт. 2020 р.  
URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/236/96-вр#Text> (дата звернення: 09.04.2024).

3. Про охорону прав на знаки для товарів і послуг : Закон України від 15.12.1993 р. № 3689-XII : станом на 31 груд. 2023 р.  
URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/3689-12#Text> (дата звернення: 09.04.2024).

4. Про захист прав споживачів: Закон України від 12.05.1991 р. № 1023-XII: станом на 19 листоп. 2022 р. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/1023-12#Text> (дата звернення: 09.04.2024).

5. Про рекламу : Закон України від 03.07.1996 р. № 270/96-ВР : станом на 1 січ. 2024 р. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/270/96-вр#Text> (дата звернення: 11.04.2024).

Створення, охорона, захист і комерціалізація об'єктів права інтелектуальної власності:  
матеріали VII Всеукраїнської науково-практичної конференції з міжнародною участю,  
присвяченої Міжнародному дню інтелектуальної власності.  
(м. Київ, 26 квітня 2024 р.): ел. збірник. Київ: КПІ ім. Ігоря Сікорського, 2024

6. Про особливості правової охорони географічних зазначень для сільськогосподарської продукції та харчових продуктів, захист прав та застосування схем якості, включаючи традиційні гарантовані особливості для сільськогосподарської продукції та харчових продуктів: Закон України від 06.09.2022 р. № 2572–IX. URL: <http://www.golos.com.ua/documents/z-2572-ix.pdf> (дата звернення: 09.04.2024).

7. Про географічні зазначення спиртних напоїв: Закон України від 01.12.2022 р. № 2800-IX: станом на 23 листоп. 2023 р. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2800-20#Text> (дата звернення: 09.04.2024).

8. База даних «Відомості Державного реєстру України назв місць походження та географічних зазначень походження товарів і прав на використання зареєстрованих кваліфікованих зазначень походження товарів (КЗПТ)\*». Укрпатент. URL: <https://ukrpatent.org/uk/articles/kzpt-uk> (дата звернення: 09.04.2024).